

tumo. Kad terminas būtų suprastas viena reikšme, reikia, kad jis įvardytų tik vieną savoką, vieną tikrovės objektą (daiktą, reiškinį, veiksmą). Platesnis liaudinių terminų, sutampančių savo reikšmėmis su bendrinės kalbos norminiais atitinkmenimis, vartojimas paimoja įvardijamus daiktus ir reiškinius, sunkina supratimą. Dėl tos pačios reikšmės leksiniai variantai sparčiai traukiasi iš vartosenos ir savo vietą galutinai užleidžia bendrinės kalbos atitinkmenims. J. Pikčilingis yra nurodęs, kad „kalba „nepakenčia“ beprasmių tapatybių ir atsiradęs absolutus, arba visiškas, sinonimas ilgainiui išstumia savo „partnerį“ arba priverčia ji keisti reikšmę ir virsti ne visišku“. Dėsningumą, kad tas pačias savokas reiškiančius sinonimiškus terminus visuotinai linkstama skirti pagal reikšmę, galima paremti daugybė pavyzdžių iš tarmių. Antai pietinėje Lietuvos dalyje šova, turinčia, kaip matėme, visą virtinę tapacių sinonimų, jau vadinamas daugiausia ne kaimo žmonių gyvenamo namo, bet tvarto durų sklačtis. Stogo pavadinimų tapacijos reikšmės sinonimų eilėje kai kur doku vadinama skarda ar lentelėmis dengtas stogas, o strieku — šiaudinis stogas. Troba, šalia neutralios reikšmės „kaimo žmonių gyvenamas namas“, žadina ne tik išprastas asociacijas (medinė, vieno aukšto, ne iš mažųjų), bet ir orientuoja į tam tikrus reikšmės skirtumus, nes tik žemaičių gyvenama trobose, kurios turi nemaža savitų konstrukcinių ypatybių.

Pagrindinės stogo santvaros *gegnės* įvairiose tarmėse be jo kio reikšmės skirtumo vadinamos tai *sparais*, tai *krekvomis*, kitur — *skirpsčiais* ar *stramezdais*. Tik apie Vabalninką *sparai* nėra absolutus *gegnių* sinonimas, kuris čia reiškia visą stogo gražą, t. y. stogo dangos tvirtinamąją konstrukciją — gegnes su prie jų prikaltais grebėstais. *Gegnėmis* šiame kalbos plote vadinamos tik iš abiejų stogo galų stovinčios gegnių poros, o tarp jų esančios yra *krekvos*. Apie Liudvinavą *sparo* reikšmę dar kitokesnė — tai „*gegnių spyrys*“. Pačiame rytiniame lietuvių kalbos ploto pakraštyje *grebėstas* ir *lota* vartojami pagrečiu i ta pačia reikšme, o arčiau rytiečių aukštaičių ir rytų dzūkų ribos (apie Daugailius, Kuktiškes) *lotą* yra kartis, apipjauta iš keturių šonų gateriu, o *grebėstas* — iš dviejų pusų kirviu aptašytas strypas. Apie Obelius *palai* — tai žemutiniai suolai pirtyje, o aukštutiniai, kur lipama pertis, vadinami mažybine forma *paleliai*. Šiauriniuose žemaičiuose *pirtis* reiškia jaujos dalį arba visą jaujų su akmenine krošnimi javams, linams džiovinti, o namo ar patalpos reikšme, kur maudomasi, periamasi, vartojamas kitas žodis — *perenė*.

Kuri laiką sinonimiškai vartoti terminai *savivartis* ir *savikrovis* reiškė sunkvežimį, automatiškai išverčiantį krovinių. Vėliau, kai atsirado priešingos paskirties automašinos, pačios prisikraunancios

krovinių, šiuos skirtingus pagal darbo pobūdį automobilius imta vadinti atskirais terminais.

Liaudies statybininkų kalboje namų stogai buvo dengiami *stiegėmis* — viena i kitą ispraudžiamomis lentelėmis, turinčiomis išdrožą ir ispraudą. Kadangi tokios stogo lentelės dažniausiai vadintinos *malksnomis*, labai asociatyvios šaknies žodžiu, *stiegėmis* pradėta vadinti stogui dengti *čerpes*, kurias Vaižgantas buvo pavadinęs *dengtukais*.

Tarmiše girdimais jnagio, įrankio reikšmės žodžiais *ijkaboklis* ir *istrakalas* norima apibendrinamąja reikšme vadinti paprasčiausius pagalbinius darbo įrankius (plačiau žr. „Mūsų kalba“. 1984. Nr. 2. P. 7).

Iš esmės pakitusias statybos savokas stengiamasi vadinti tiksliai, sistemiškai. Nemaža technikos pavadinimų skolinamės iš kitų kalbų, neretai juos sukuriame patys, kartais senajį imame vartoti nauja reikšme. Suteikdami seniesiems pavadinimų variantams papildomų reikšminių požymių, išsaugome nuo išnykimo daugybę taisyklingos darybos, patogų vartoti liaudies statybos terminų, kurių labai reikalingi tvarkomai ir norminamai šių dienų statybos terminijai.

Valdemaras Michalauskas

SPAUDOS APŽVALGA. 1986 m. liepa—gruodis

I. Kalbos kultūra ir stilistika

237. Adomaitis J. Ir čia pasistenkim! [sportininkų šnekamosios kalbos klaidos] // Komunizmo vėliava (Kaunas). 1986. Liepos 24.
238. Agejenkova A. Gerbkime gerą žodį [keiksmažodžiai] // Komjaunimo tiesa. 1986. Spalio 11.
239. Akelis K. „Dėmų išėmėjai“ ir kiti kalbos teršėjai // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Rugpjūčio 30.
240. Alekna V. Kas teisinga, o kas taisyklinga [dėl šių žodžių reikšmės] // Vienybė (Akmenė). 1986. Gruodžio 20.
241. Balashaitis A. Menotyrininkų „betarpiško“ ir „jautraus“ miglotumas // Kultūros barai. 1986. Nr. 10. P. 73—74.
242. Balčienė B. [Vietovardžių kirčiavimas] // Žvaigždutė. 1986. Nr. 10. P. 18—19.
243. Balčiūnas L. Nepatvindykime kolektivą [išilieti] // Vakarinės naujienos. 1986. Liepos 21.
244. Balikiénė B. [Miestų mikrotoponimai] // Literatūra ir menas. 1986. Spalio 18.
245. Barauskaitė J. Netaisyklingi žodžių junginiai [su vietininku] // Raudonoji vėliava (Šiauliai). 1986. Rugpjūčio 5.
246. Barauskaitė J. Nors madinga, bet šabloniška [periodinės kalbos šablonai] // Raudonoji vėliava (Šiauliai). 1986. Rugpjūčio 14.

247. Bigelytė K. Bibliotekose pasidairius // Pergalė (Vilkaviškis). 1986. Liepos 12.
248. Bigelytė K. Parašyta... ir pasakyta [prekybininkų kalba] // Pergalė (Vilkaviškis). 1986. Gruodžio 18.
249. Būda V. O kur mūsų pačių galva? [diskusija dėl Nr. 26] // Literatūra ir menas. 1986. Rugsėjo 13.
250. Bužokas K. Vietovardžiai [viešuose skelbimuose] // Pergalės vėliava (Mažeikiai). 1986. Rugsėjo 25.
251. Churginė A. [Diskusija dėl Nr. 249] // Literatūra ir menas. 1986. Rugsėjo 27.
252. Dargužas V. Dar kartą apie *vedinas* // Vakarinės naujienos. 1986. Gruodžio 22.
253. Dobrovolskis B. Ugdyti kalbos kultūros poreikį // Kultūros barai. 1986. Nr. 8. P. 38—39.
254. Dževečka A. Pasekmė [dėl Nr. 334] // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 5.
255. Gaienės K. Ar mokėtumėte suremontuoti... duobę [šnekamosios kalbos klaidos] // Lietuvos pionierius. 1986. Lapkričio 8.
256. Gaienės K. Kai žodis žodžio nesuvaldo // Lietuvos pionierius. 1986. Gruodžio 13.
257. Galnaitytė E. Frazeologizmų vertimas // Vakarinės naujienos. 1986. Spalio 20.
258. Grinaveckis V. Dievytis ir Padievytis // Artojas (Šilalė). 1986. Rugsėjo 8.
259. Grumadienė L. Turim iš ko pasirinkti [*grobstyti*, *grobstytojas* ir sinonimai] // Vakarinės naujienos. 1986. Lapkričio 3.
260. Gužienė M. Laba diena [„kaksėjimas“ ir kiti kalbos etiketo dalykai] // Tarybinė moteris. 1986. Nr. 10. P. III.
261. Jakelaitytė J. Nekraipykime latvių pavardžių! // Vakarinės naujienos. 1986. Spalio 27.
262. Jarmalavičienė P. „Nori į snukį? [Jaunimo teatro „Bebenčiuko“ kalbos klaidos] // Literatūra ir menas. 1986. Gruodžio 13.
263. Jonušienė L. [Vadovų kalbos kultūra] // Panevėžio tiesa. 1986. Liepos 5.
264. Jovaiša L. Keli ugdymo mokslo terminai // Tarybinis mokytojas. 1986. Liepos 18.
265. Jukna F. I kaimą — mokyties kalbos // Žvaigždutė. 1986. Nr. 8. P. 10—11.
266. Keinys S. Bibliotekininkystė ir terminologija // Bibliotekų darbas. 1986. Rugsėjūčio 20—22.
267. Keinys S. Klausantis „Mano pasaulio“ [televizijos laidos kalbos kultūra] // Tarybinis mokytojas. 1986. Lapkričio 26.
268. Kizlaitytė A., Maičiutė J., Legota J. Apie tai, kas labiausiai skaudina // Pergalė (Vilkaviškis). 1986. Liepos 12.
269. Klimavičius J. Dar kartą: kiaulienos mësä, kiaulienos taukai? // Vakarinės naujienos. 1968. Rugsėjo 29.
270. Klimavičius J. Ikyru sustoti, bet... [diskusija dėl Nr. 249] // Literatūra ir menas. 1986. Rugsėjo 27.
271. Klimavičius J. Klaidos protokoli kalboje // Tarybu darbas. 1986. Nr. 7. P. 46; Nr. 11. P. 45.
272. Kudaba C. Reikia sudaryti nepakantumo aplinką [diskusija] // Kultūros barai. 1986. Nr. 7. P. 36—37.
273. Kundrotas J. Ar išeiti gali reikštis „nueiti“? // Vakarinės naujienos. 1986. Gruodžio 1.
274. Kuzavinienė L. Kad ir nežmoniškai, bet tik kitoniškai [jaunimo žargonas] // Tarybinė moteris. 1986. Nr. 7. P. II—III.

275. Lapinskas A. Kas paprasčiau [dėl nelietuviškų pavardžių originalo formos] // Kultūros barai. 1986. Nr. 11. P. 65—66.
276. Lapinskienė L. Kaip mažas iprasi [vaikų kalbos kultūra] // Panevėžio tiesa. 1986. Gruodžio 6.
277. Ledienė A. Puoselėkime ikimokyklinio amžiaus vaikų kalbą // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Gruodžio 27.
278. Libikiėnė E. Koks mūsų žodis [kirčiavimas ir jo klaidos] // Auksinė varpa (Pakruojis). 1986. Gruodžio 30.
279. Macaitis S. Antrarūšė produkcija [multiplikaciniai filmai vaikams ir juų kalba] // Kalba Vilnius. 1986. Gruodžio 26.
280. Malakauskas A. Ar viską reikėtų mylėti? // Tarybinė moteris, 1986. Nr. 8. P. II.
281. Malakauskas A. Daiktavardinė būdvardžio vartosena // Tarybinė mokykla. 1986. Spalio 26—27.
282. Malakauskas A. Kai kalbame negalvodami [sportininkų šnekamosios kalbos semantizmai ir kitos klaidos] // Sportas. 1986. Rugsėjo 30.
283. Meklis M. Kas geriau [kitas ir sekantis] // Kauno tiesa. 1986. Rugpjūčio 10.
284. Mikeliškės J. Žmogus su tranzistorium, arba Jo Didenybė standartas [ir apie vietovardžių kultūrą] // Literatūra ir menas. 1986. Lapkričio 15.
285. Miliūnaitė R. Pirmiausia — terminų kirčiavimas [televizijos „Sveikatos“ laidoje] // Sveikatos apsauga. 1986. Nr. 9. P. 44—45.
286. Montvilienė A. Ar gardūs valgai, barbarizmais vadinami? // Vakarinės naujienos. 1986. Rugsėjūčio 18.
287. Montvilienė A. Išmiera ir jos giminaičiai // Vakarinės naujienos. 1986. Lapkričio 24.
288. Montvilienė A. Kai vardas gražus, ir valgis gardus [valgių pavadinimai] // Tarybinė moteris. 1986. Nr. 11. P. II—III.
289. Montvilienė A. Kas tie *pančių sąnarių?* // Vakarinės naujienos. 1986. Gruodžio 8.
290. Navickas K. Kodėl „komunistinis ugdymas“? [dėl termino] // Tarybinis mokytojas. 1986. Liepos 9.
291. Nosevičiūtė S. Profesinio sąžiningumo reikalas [diskusija] // Kultūros barai. 1986. Nr. 9. P. 48.
292. Ozolinčius R. Ar teisingai vadiname? [veislė ir rūsis, šaknies kaklelis—priešaknis, pašaknė] // Girių. 1986. Nr. 12. P. 26—27.
293. Pakerys A. Abécélė — pradžiai pradžia [raidižių pavadinimai] // Vakarinės naujienos. 1986. Rugsėjo 1.
294. Paulauskas K. Apie kvantinės elektronikos lietuviškus terminus // Mokslas ir technika. 1986. Nr. 7. P. 43—44.
295. Pavlovičienė A. Klausiate — atsakome [K. Poželos pavardė ir jos rašyba; ačiū] // Pergalė (Vilkaviškis). 1986. Gruodžio 18.
296. Pirkiliingis J. Keli sangrąžinės formos netaisyklingo vartojimo atvejai // Draugas (Šakiai). 1986. Spalio 31.
297. Pirkiliingis J. Kur jmantraujame ir kur ne [kalbos ir stiliaus kultūra] // Vakarinės naujienos. 1986. Liepos 7.
298. Pirkiliingis J. Su priešdeliu ar be jo? // Draugas (Šakiai). 1986. Rugsėjo 2.
299. Piličiauskas A. Dėl muzikos pedagogikos terminų // Tarybinis mokytojas. 1986. Liepos 23.
300. Pribušauskaitė A. Netiksliai pavadinsi — pagadinsi [semantizmai, linksnių, padalyvių klaidos] // Sportas. 1986. Lapkričio 22.
301. Pupkis A. Darželio auklėtojos žodis // Tarybinė moteris. 1986. Nr. 9. P. II.

302. Rintukas A. Žemiau nebéra kur... [išeivijos kalbos kultūros smukimas] // Gimtasis kraštas. 1986. Rugpjūčio 7.
303. Rogovas K. Rūpintis visiems [partijos darbuotojų ir vaizdinės agitacijos kalba] // Pergalė (Vilkaviškis). 1986. Lapkričio 25.
304. Rosinas A. Žargonas ir jo vartojimas // Vakarinės naujienos. 1986. Rugsėjo 8.
305. R. S. Susirinkime... // Žemės ūkio specialistas. 1986. Spalio 3.
306. Sarapiniénė P. Prielinksnio „prieš“ vartojimas // Vienybė (Akmenė). 1986. Lapkričio 4.
307. Simonavicius Z. Poliklinikoje [viešujų užrašų kalba] // Raudonoji vėliava (Varėna). 1986. Spalio 30.
308. Stančiauskienė R. Ir žodyje slypi pavojas [dėl kirčiavimo klaidų] // Artojas (Šilalė). 1986. Lapkričio 28.
309. Stasiulis R. Vėl rašybos „šeđevrai“ [geležinkelio stotyje] // Pergalės vėliava (Mažeikiai). 1986. Rugsėjo 9.
310. Strakauskaitė A. Ir nežinojimas, ir abejingumas [prekybininkų kalba ir gatvių pavadinimai] // Pergalė (Vilkaviškis). 1986. Lapkričio 1.
311. Subačius G. Būdvardžio pilnas vartojimas // Vakarinės naujienos. 1986. Gruodžio 15.
312. Šukys J. Būti (turėti) prieš, būti už // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 26.
313. Šukys J. Du mažmožiai [80-ieji metai; brūkšnelis specialybų pavadinimose] // Vakarinės naujienos. 1986. Rugpjūčio 27.
314. Šukys J. Pasakėlė apie švietimietį [humoreska apie -ietis vedinius] // Šluota. 1986. Nr. 20. P. 9.
315. Šukys J. Pavadino... ir pagadino [Kauno parduotuvė „Rėda“] // Kooperatininkas. 1986. Nr. 8. P. 36.
316. Šukys J. Zodžiu perteklius // Tarybinis mokytojas. 1986. Lapkričio 14.
317. Tendzegolskis A. Džiugus siekis [teisininkų kalbos kultūros ugdymas] // Raudonoji vėliava (Varėna). 1986. Rugsėjo 11.
318. Tendzegolskis A. Varėnos senamiestyje [viešujų užrašų kalba] // Raudonoji vėliava (Varėna). 1986. Spalio 23.
319. Tendzegolskis A. Ziliuose [viešujų užrašų kalba] // Raudonoji vėliava (Varėna). 1986. Rugsėjo 27.
320. Tiešis A. Atviras laiškas laikraščio bendradarbiui [iš ko mokytis tai-syklings kalbos] // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Rugsėjo 18.
321. Tiešis A. Kaip geriau [laiko galininkas ir vietininkas] // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Lapkričio 29.
322. Tiešis A. Keletas kanceliarinės kalbos aktualijų // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Spalio 30.
323. Tiešis A. Laiškas redakcijai [kanceliaritas ir būdingos jo klaidos] // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Liepos 26.
324. Tiešis A. Zodžių valdymo klaidos // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Rugpjūčio 30.
325. Tiešis A. Zodžių valdymo variantai // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Lapkričio 29.
326. Tumenas S. Mūsų kalba — dvasios veidrodis [interviu] // Lietuvos pionierius. 1986. Rugsėjo 17.
327. Valiulytė E. Kur netinka *pervesti* // Vakarinės naujienos. 1986. Spalio 6.
328. Venskevičienė A. Kaip kreipiamės // Žvaigždutė. 1986. Nr. 9. P. 14—15.
329. Vidžiūnas A. Apie vieną tarties ydą [-aitis, -aitė priegaidė] // Vakarinės naujienos. 1986. Lapkričio 17.

330. Viliūnas V. Apie miesto tvarkymą ir gatvių pavadinimus // Naujasis kelias (Kapsukas). 1986. Lapkričio 1.
331. Vingras V. Technikos specialistai ir kalba // Raudonoji vėliava (Šiauliai). 1986. Spalio 18.
332. Vireliūnienė V. Svetimų klaidinti nevalia [paminklų pavadinimų kai-pymas] // Komunizmo keliu (Kupiškis). 1986. Spalio 16.
333. Vitkauskas V. Problema ne viena [kaimo žmonių ir jų kalbos vaiz-davimas televizijos spektakliuose] // Literatūra ir menas. 1986. Liepos 26.
334. Vos ne profesinė... prielipa [pravardės; plg. Nr. 254] // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 5.
335. Zubulis H. Kieno galva vadovautis? [diskusija. Žr. Nr. 249] // Literatūra ir menas. 1986. Spalio 25.
336. Zdanavičius A. [Nevienodai rašomi kitų šalių vietovardžiai ir asmen-vardžiai] // Literatūra ir menas. 1986. Rugpjūčio 30.
337. Zičkis R. Kasdieninės kalbos klaidos [kirčiavimas] // Inžinerija. 1986. Rugsėjo 18.
338. Župerka K. Mokytojų charakteristikos // Tarybinis mokytojas. 1986. Lie-pos 2.
- Taip pat žr.: 342, 351, 354, 361—364, 373, 378, 382, 384, 386, 389, 391—393, 398, 399, 403, 405, 406, 408, 430, 431, 451, 452, 455, 456.

II. Grožinės literatūros ir vertimų kalba

339. Knizinienė D. Greičiau įkvėpimas negu darbas. Keli bruozai vertėjo Georgijaus Jefremovo kūrybiniam portretui // Nemunas. 1986. Nr. 12. P. 32—35.
340. Kubilius V. Regioniškumo pėdsakai literatūroje // Pergalė. 1986. Nr. 8. P. 109—119.
341. Kukulas V. Muzikavimas keturiom stygom. Etiudas apie J. Strielkūno vertimus // Pergalė. 1986. Nr. 9. P. 132—138.
342. Ozelas R. Netradiciniai žanrai [kalbos valymas ir kalbos kūrimas] // Literatūra ir menas. 1986. Spalio 25.
343. Petrauskas V. Lietuviškojo Mopasano branda // Pergalė. 1986. Nr. 9. P. 139—145.
344. [Rubavičius V.] Suvokti poeziją tikrovės erdvėje // Pergalė. 1986. Nr. 10. P. 134—135.
345. Skujeniekas K. Jungiant kalbos upes [interviu apie vertimus] // Pergalė. 1986. Nr. 9. P. 146—150.
346. Starinskas K. Iš dainos žodžio neišmesi [dainų tekstai ir jų kalba] // Kalba Vilnius. 1986. Gruodžio 19.
347. Valionis A. Antrasis Janonio vertimo etapas // Pergalė. 1986. Nr. 11. P. 174—176.
348. Zubulis H. Vertimas kultūroje ir vertimo kultūra // Literatūra ir menas. 1986. Rugpjūčio 2.
- Taip pat žr. 257, 350, 383, 386, 392, 394, 398, 401, 403, 404, 411, 439, 442.

III. Kalbos mokymas

349. Adomavičienė E. Ir pradinukams reikia žodynėlio // Tarybinis mokytojas. 1986. Spalio 18.
350. Ambrasas-Sasnava K. Mokykla ir vertėjai // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 12. P. 23—24.

351. Augustaitis J. Abiturientų rašinių klaidos // Draugas (Šakiai). 1986. Gruodžio 4.
352. Blažienė M. Kalba — mokinų turtas [sinonimų mokymas ir kalbos kultūros ugdymas IV klasėje] // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugpjūčio 22.
353. Būda V. Sudėtiniai prijungiamūji sakinių nagrinėjimas // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 12. P. 16—18.
354. Buitkienė J. Pasakojamujų ir aprašomujų tekstų struktūrinės ypatybės // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 12. P. 21—22.
355. Celedinienė S. Savikontrolės įgūdžių formavimas lietuvių kalbos pamokose // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 11. P. 28—31.
356. Danilavicius J. Garsinės analizės įgūdžių formavimas // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 11. P. 19—23.
357. Jakubauskiene L. Garsinės analizės ir garsų sintezės pratimai naujajame elementoriuje // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 7. P. 16—19.
358. Jakubauskiene L. Skiemenu—žodelių skaitymas („Vyturėlyje“) // Tarybinis mokytojas. 1986. Spalio 17.
359. Jakubauskiene L. Rašymo pratybų ypatumai I klasėje // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 8. P. 11—13.
360. Jakubauskiene L. Žodžių su išmoktomis raidėmis skaitymas [„Vyturėlyje“] // Tarybinis mokytojas. 1986. Lapkričio 5.
361. Kudaruskaitė M. Kad galėčiau tave pažinti... Skaitovo mokykla. I // Moksleivis. 1986. Nr. 9. P. 21.
362. Kudaruskaitė M. Apie skambantį meninį žodį. Skaitovo mokykla. II // Moksleivis. 1986. Nr. 10. P. 20—21.
363. Kudaruskaitė M. Poezijos žodžių muzika. Skaitovo mokykla. III // Moksleivis. 1986. Nr. 11. P. 15.
364. Kuzavinienė L. Tiesioginė ir netiesioginė kalba // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 9. P. 23—25.
365. Kuzavinienė L. Tiesioginės ir netiesioginės kalbos samprata IX klasėje // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 10. P. 24—26.
366. Marcelionienė E. Kaip pirmokai sudarys tekstą // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 10. P. 19—21.
367. Marcelionienė E. Pirmieji saknio sudarymo pratimai elementoriuje // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 17.
368. Marcelionienė E. Pirmieji teksto mokymo pratimai // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 9. P. 10—12.
369. Marcelionienė E. Rišiosios kalbos mokymas // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 8. P. 13—16.
370. Mikutienė A. Kiekviena gera proga [darželinukų kalbos ugdymas] // Tarybinis mokytojas. 1986. Liepos 18.
371. Norkūnienė A. Kontrastai šeštoje b [ir apie kalbų mokymą] // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 24.
372. Paškevičius R. Vingiuoja poetinis kelias [E. Mieželaičio poezijos ir jos kalbos nagrinėjimas] // Tarybinis mokytojas. 1986. Lapkričio 21.
373. Pirkčilingis J. I rišlaus teksto stilistiką // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 12. P. 18—20.
374. Plentaitė V. Leksinis nagrinėjimas per lietuvių kalbos pamokas // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 7. P. 21—22.
375. Rušys A. Frazeologizmų nagrinėjimas // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 8. P. 23—24.
376. Skaržauskaitė Z. Žinių samoningumo vaidmuo mokant rašybos // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 12. P. 13—15.
377. Sobolinskas A. Atpasakojimas ir stiliaus ugdymas // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 11. P. 24—26.

378. Šukys J. Giliamintės, šimtaspalvės... [patarlių kalba ir jų ugdomoji vertė] // Tarybinė moteris 1986. Nr. 12. P. II.
379. Šumakarienė L. Efektyvinu kalbine veiklą [lietuvių kalbos mokymas mokyklose ne lietuvių dėstoma kalba] // Tarybinė mokykla. 1986. Nr. 8. P. 29—31.
380. Tamšaitienė D. O. Pirmieji rašiniai dešimtojoje // Tarybinis mokytojas. 1986. Gruodžio 26.
381. Verreckienė O. [parengė] Gimtosios kalbos ir supažindinimo su aplinką planavimas pirmojoje jaunesniojoje grupėje // Tarybinis mokytojas. 1986. Lapkričio 14.
382. Zauka R. Ar raiškus mokytojo žodis // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugpjūčio 1. Taip pat žr. 253, 254, 264, 267, 274, 281, 290, 293, 299, 316, 320, 334, 338.

IV. Recenzijos, anotacijos

383. Armalytė O. Apie Dubliną lietuviškai [Dž. Džoisas. Dubliniečiai, 1986] // Naujos knygos. 1986. Nr. 10. P. 32—34.
384. Balasaitis A. Gimtojo žodžio ugdymo baras. 50 „Kalbos kultūros“ numerių // Mokslas ir gyvenimas. 1986. Nr. 7. P. 33.
385. Antanas Baranauskas [1986] // Naujos knygos. 1986. Nr. 9. P. 20.
386. Bruggelevičius K. Žvalgyba mūšiu [J. Mačiukevičius. Jūsų ir mūsų kraujas, 1985] // Literatūra ir menas. 1986. Lapkričio 22.
387. Kazimieras Gaivenis. Margas žodžių pasaulis // Naujos knygos. 1986. Nr. 11. P. 14.
388. Jakaitienė E. I lietuvių leksikografijos lobyną [I. Ermanytė. Lietuvių kalbos antonimų žodynas, 1985] // Vakarinės naujienos. 1986. Rugpjūčio 4.
389. Kaulakiene A. Apie astronomiją ir jos terminus [Astronomijos enciklopedinis žodynas / Sudarė A. Juška, 1984] // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 5.
390. Keinys S. Nauji lietuviški žodynai [1985—1986] // Gimtasis kraštas. 1986. Gruodžio 18.
391. Klimavičius J. Ar galima žaisti už „Žalgirį?“ [S. Butautas, S. Stankus, A. Bertašius. Tarybų Lietuvos krepšinis, 1985] // Vakarinės naujienos. 1986. Rugsėjo 11.
392. Klimavičius J. Gyvenimo pagal prigimti kalba [Epiktetas. Rinktinė / Vertė V. Kazanskienė, 1986] // Literatūra ir menas. 1986. Gruodžio 6.
393. Knirkšta P. Pusė šimto „Kalbos kultūrų“ // Naujos knygos. 1986. Nr. 10. P. 31—32.
394. Lanckytė M. Meninio vertimo akiračiai [1986] // Naujos knygos. 1986. Nr. 9. P. 25.
395. Lipskiene J. Antonimų žodynas [I. Ermanytė. Lietuvių kalbos antonimų žodynas, 1985] // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 3.
396. Matulevičius A. Baltų žodynų ir jų žemų užkariavimo kronika [Petras Dusburgietis. Prūsijos žemės kronika, 1985] // Kultūros barai. 1986. Nr. 7. P. 67—70.
397. „Mūsų kalbos“ 4-asis // Raudonoji vėliava (Šiauliai). 1986. Spalio 9.
398. Pirkčilingis J. Duoklė kalbai [A. Sprindis. Ne visiems lygiai, 1985] // Pergalė. 1986. Nr. 7. P. 170—173.
399. Stundžia B. Istorijos dokumentai [Jono Jablonskio laiškai / Sudarė A. Piročkinas, 1985] // Literatūra ir menas. 1986. Spalio 25.
400. Tumenas S. Lietuvių kalbos gramatika rusiškai [1985] // Vakarinės naujienos. 1986. Lapkričio 10.

401. Ulčinaitė E. Žmoniškumo pamokos [Seneka. Laiškai Lucilijui / Vertė D. Dilytė, 1986] // Literatūra ir menas. 1986. Lapkričio 1.
402. Urbonienė D. Yra ko pasimokyti [V. Vitkauskas. J. Balčikonis, 1985] // Tarybinis mokytojas. 1986. Liepos 9.
403. Vabalienė D. Dirbkime atsakingiai [N. Jakovlevas. Franklinas Ruzveltas / Vertė V. Vizgirda, 1985] // Literatūra ir menas. 1986. Rugsėjo 20.
404. Vabalienė D. „Jau saulelė vėl...“ angliskai [K. Donelaitis. The seasons / Trans by P. Tempest, 1985] // Pergalė. 1986. Nr. 12. P. 174–177.
405. Vanačas A. Studija apie Vilniaus vietovardžius [J. Jurkštės. Vilniaus vietovardžiai, 1985] // Pergalė. 1986. Nr. 10. P. 179–181.
406. Vitkauskas V. Kad leidinys [„Kalbos kultūra“] būtų daugeliui reikalingas // Kultūros barai. 1986. Nr. 10. P. 66–67.
407. Vitkauskas V. Kiek išradingumo ir vaizdingumo [Lietuvių kalbos pagyrimų žodynai / Sud. K. B. Vosylytė, 1985] // Pergalė. 1986. Nr. 11. P. 168–170.
408. Vitkūnas V. Penkiadesimties [„Kalbos kultūros“] sąsiuvinį apibendrinimas [sąs. 51] // Vakarinės naujienos. 1986. Rugsėjo 22.
409. Zinkevičius Z. Iki pirmųjų raštų [Lietuvių kalbos istorija. T. 2] // Naujos knygos. 1986. Nr. 11. P. 16.
410. Zinkevičius Z. Kas naujoj indo-europeistikoje [T. B. Гамкрелидзе, Вяч. Б. Иванов. Индоевропейский язык и индоевропейцы, 1984] // Pergalė. 1986. Nr. 12. P. 150–155.
411. Žemgulytė P. Ant sekėmės—nesekėmės svarstykliai [V. Rubavičius. Ei-linė istorija, 1985] // Literatūra ir menas. 1986. Spalio 11. Taip pat žr. 397, 425.

V. Lingvistinis švietimas. Kalbos mokslo Varia

412. Ambrasas S. Lietuvių kalbos veiksmažodžių ir vardažodžių abstraktų istorinė sąsaja // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. 1986. T. 3(96). P. 115–126.
413. Ambrasas V. Dabartinės lietuvių kalbos žodžių tvarkos modeliai // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. 1986. T. 3(96). P. 92–102.
414. Apašavičius R. Kanklių kilmė ir baltų bei Pabaltijo finų etnogenezė // Mokslas ir gyvenimas. 1986. Nr. 11. P. 18–19.
415. Armonavičius V. Lietuvių kalbos mokslo praeitis ir šiandiena [ir apie zanavykų kalbininkus] // Draugas (Šakiai). 1986. Gruodžio 13.
416. Gaienis K. Kuo įdomūs grybų pavadinimai // Gimtasis kraštas. 1986. Spalio 23.
417. Gaienis K. Kuo tu vardu, vasaros šilių viešnele? [uogų pavadinimai ir jų kilmė] // Lietuvos pionierius. 1986. Liepos 5.
418. Gaienis K. Lietuvos miško gėlių pavadinimai // Gimtasis kraštas. 1986. Lapkričio 13.
419. Gaienis K. Nespecifinė modalumo raiška lietuvių mokslo kalboje // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. 1986. T. 4(97). P. 98–105.
420. Gaienis K. Seniausi ir naujausi lietuvių kalbos žodžiai // Gimtasis kraštas. 1986. Lapkričio 27.
421. Grinavickis V. Dėl Šilalės miesto vardo [kilmės] // Artojas (Silalė), 1986. Rugsėjo 19.
422. Grinavickis V. Dėl Telšių miesto vardo [kilmės] // Tarybinis mokytojas. 1986. Rugsėjo 12.

423. Ivairiakalbis pasaulis // Komjaunimo tiesa. 1986. Spalio 10.
424. Jurkštės J. Atmintis, istorija [apie senuosius Vilniaus vietovardžius] // Vakarinės naujienos. 1986. Rugpjūčio 6.
425. Liauskė V. Lituanisto rankraštis [P. Joniko „Lietuvių kalba ir tauta amžių būvyje. Visuomeniniai lietuvių kalbos istorijos bruožai“] // Gimtasis kraštas. 1986. Gruodžio 4.
426. Maciejauskienė V. Mūsų pavardės ir vardai // Gimtasis kraštas. 1986. Spalio 16, 30; lapkričio 20.
427. Mafijos kalbos žodynai // Vakarinės naujienos. 1986. Spalio 9.
428. Morkūnas K. Lietuvių kalba — Europos atlase // Vakarinės naujienos. 1986. Gruodžio 6.
429. Piešarskas B. Antano Lelio (Lalio) žodynų lietuviškoji leksika // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. 1986. T. 3(96). P. 103–114.
430. Pirkelingis J. Šis tas apie teksto stilistiką // Žurnalistika, 83. 1986. Kn. 12. P. 81–86.
431. Rimša V. Ruošiamasi tvarkyti profesinę terminiją // Bibliotekų darbas. 1986. Nr. 11. P. 6.
432. Sabaliauskas A. [Islandų kalba] // Vakarinės naujienos. 1986. Gruodžio 4.
433. Sabaliauskas A. Sanskritas ir lietuvių kalba; Sanskrit ant the Lithuanian language // Gimtasis kraštas. 1986. Lapkričio 6; gruodžio 25.
434. Sokienė D. Ar moki savo žemės tarmę? // Komunizmo keliu (Kupiškis). 1986. Lapkričio 25.
435. Poljakov O., Zemlička G. На тихих берегах Шешупе // Литва литературная. 1986. № 6. С. 162–170.
- Taip pat žr. 258, 266, 294, 385, 387, 390, 397, 400, 405, 410, 436, 440, 447, 453, 454.

VI. Personalijos

436. Balkevičius J., Stundžia B. Tarp prūsiškų ir lietuviškų žodžių [V. Mažiulis] // Literatūra ir menas. 1986. Rugpjūčio 16.
437. Ciurlytė A. Gimtojo krašto metraštiniukė [D. Sokienė] // Tarybinis mokytojas. 1986. Liepos 11.
438. Genzelis B. Ramūno Bytauto pėdsakai. Gimimo 100-metj minint // Kultūros barai. 1986. Nr. 8. P. 62–64.
439. Jankauskas V. „Odisėjos“ vertėjo sukaktis [J. Ralys] // Gimtasis kraštas. 1986. Lapkričio 6.
440. Kaučius D. Kuršaitis ir priekuliškiai // Mokslas ir gyvenimas. 1986. Nr. 7. P. 34–35.
441. Literatūros puoselėtojo netekus [A. Žirgulys] // Gimtasis kraštas. 1986. Rugpjūčio 21.
442. Pastarnokas J. „Tokiamo mažame kūne — tokia didelė siela“. Jérônimo Ralio 110-osioms gimimo metinėms // Naujos knygos. 1986. Nr. 10. P. 44–45.
443. Piročkinas A. Jonas Jablonskis Bad Elsturyje // Švyturys. 1986. Nr. 18. P. 16.
444. Radaitis V. Literatūros mylėtojas. Aleksandro Žirgilio netekus // Pergalė. 1986. Nr. 10. P. 167–169.
445. Sabaliauskas A. Dusetų krašto kalbininkas [V. Mažiulis] // Gimtasis kraštas. 1986. Rugpjūčio 21.
446. Stundžia B. Kai minčiai erdvu [V. Mažiulis] // Vakarinės naujienos. 1986. Rugpjūčio 20.

447. *Vidugiris* A. E. Volteris ir jo pasekėjai [Baltarusijos lietuvių tarmių tyrimo istorija] // Gimtasis kraštas. 1986. Rugsėjo 11.
448. *Vitkauskas* V. Reikšmingi lituanisto darbai [Z. Zinkevičius] // Kultūros barai. 1986. Nr. 12. P. 58—59.
449. Aleksandras Žirgulys // Vakarinės naujienos. 1986. Rugpjūčio 12.
450. Aleksandras Žirgulys // Literatūra ir menas. 1986. Rugpjūčio 16.
Taip pat žr. 339, 341, 385, 399, 402, 415, 429, 435.

VII. Papildymai

451. *Balašaitis* A. Sidabrinis „Kalbos kultūros“ jubiliejas // Gimtasis kraštas. 1986. Gegužės 22.
452. *Janušauskinė* B. Užeisi — nusipirksi [„Kalbos praktikos patarimai“ ir kitos lituanistikos knygos] // Pergalė (Vilkaviškis). 1986. Gegužės 15.
453. *Pabréža* J. „Poeziją matau kalboje“ [interviu] // Raudonoji vėliava (Šiauliai). 1986. Balandžio 20.
454. *Tamašauskas* R. Posakiai su Molėtų rajono vietovardžiais // Pirmyn (Molėtai). 1986. Birželio 24.
455. *Vitkauskas* V. Dėl scenos kalbos // Teatras. 1985. Nr. 3. P. 16—17.
456. *Zuperka* K. Kiek stilių lietuvių kalboje? // Mokymo ir auklėjimo klausimai. 1985. T. 17. P. 55—60.

Bibliografiją rinko *Gražina Kadžytė*, *Janišganaitė*, *Aldonas Pupkis*. Spausdinanti parengė *Aldonas Pupkis*

Perfrazavus kalbos „gražintojus“, kuriuos taikliai ir šmaikščiai kritikuoją Jonas Klimavičius, būtų galima pasakyti, kad per antrajį 1986-ųjų metų pusmetį kalbininkai sukrovė nemažą straipsnių ir straipsnelių kraitį. Tai, žinoma, juokais. Kitaip tariant, visuomenė ir toliau „darė“ klaidas, o kalbininkai jas, kiek jstengdami, tai-sé. Straipsnių paskelbta įvairių — ir temų, ir aktualumo (žr. bibliografiją) požiūriu.

Kaip visada, daug peno kalbininkams duoda prekybininkų kalba. Turiu galvoje užrašus parduotuvėse, skelbimus, prekių ir parduotuvės (kavinė, valgyklė ir kt.) pavadinimus. Juose rasime ir kalbos nemokėjimo, ir paprasčiausio neraštungumo pavyzdžių. Prekybininkų ir kalbininkų galimybės, suprantama, nevienodos, taigi jei prekybininkai kiek pagarbiau žiūrėtų į gimtąją kalbą, jie padarytų daugiau negu dažnas kalbininkų straipsnelis. Jei prekės būtų įvardijamos taisyklingai, jei parduotuvėse matytume tinkamai parašytus jų pavadinimus, kalbininkams nereikėtų vargti su *démis išéméjais* (239), *pančių sgnariais* (289) ir kitomis nesąmonėmis. Deja, turėdami didelį autoritetą visuomenėje, prekybininkai nėra linkę su tuo nors skaitytis ar klaustis kieno nuomonės. Tiesa, jie

kartais kreipiasi į kalbininkus, sakykim, kad ir dėl prekybos įstaigų pavadinimų, tačiau dažniausiai tada, kai jau šaukštai popiet — reklaminiai užrašai pagaminti, negi perdyrysti. Taip buvo su „*Vilija*“, su *picerija* (kokis didelis noras neatsilikti nuo užsienio!). Daabar štai Kaune atidaryta parduotuvė „*Réda*“ (315). Šis pavadinimas apskritai neaiškus. Jei jis siejamas su barbarizmu *réditi(s)*, tarmėse gana paplitusių žodžiu, tai prekybininkus reikia „sveikinti“ sukūrus naujadara. Mat skolinys *rédá*, kaip rodo „Lietuvių kalbos žodynas“, neturi reikšmės „vilkimasis, puošimasis“; jis reiškia „tvarka, eilė“ ir pan. Turbūt buvo manoma, kad pavadinimas labai taiklus (parduotuvėje prekiaujama gatavais drabužiais). Tačiau išėjo atvirkščiai. Jei ir toliau prekybininkai elgsis kaip išmanydami, manau, sulaiksime ir „geresnių“ pavadinimų, pvz., daržovių parduotuvės „*Cibulis*“ arba ūkinį prekių „*Viedrelis*“. Juk „*Gojus*“ Kaišiadorių rajone jau yra! (Tiesa, 1987, vasario 22).

Retkarčiais kalbininkai parašo ir apie jaunimo kalbą, tiksliau, jaunimo žargoną. Deja, kai kurie straipsneliai — vien sausi pamokymai: vaikeliai, taip nesakykite, sakykite tik šitaip, keiktis negražu ir t. t. Tokie rašiniai, mano nuomone, kelia paaugliams (jei jie apskritai juos skaito) tik juoką ir dar didesnį norą darkytis. Man atrodo, teisus Albertas Rosinas, sakydamas, kad bandyti išnaikinti žargoną — „beprasmiska kova su vėjo malūnais“ (304). Tačiau „reiškia žinoti, kur ir kada ji galima vartoti“ (ten pat). Jaunimui būtina įteigti, kad taisyklinga kalba yra kultūringumo požymis — nors tu skaitai Markesą ir Aitmatovą, klausaisi Bacho ir Ganelino — tu dar nesi kultūringas, jei nemoki taisyklingai kalbėti. Bet kaip tai padaryti, jeigu ir inteligentai tévai — regis, kultūringi žmonės — viešoje vietoje nesugeba suregztai padoraus sakinio? Kaip tai padaryti, jei prastos, netaisyklingos kalbos įgūdžių vaikas įgyja darželyje, mokykloje?

Kaip tik trūksta straipsnių, paprastai, ne paradiškai, analizuojančių gimtosios kalbos mokymą vidurinėje mokykloje. O rašyti, manau, yra apie ką. Nuo pat pirmųjų klasų vaikai mokomi laikraštinėmis frazėmis, pernelyg anksti į jų galvas imama kimšti meta-lingvistika („teorija“, kaip sako mokytojai). Vėliau, aukštesnėse klasėse, rašydami rašinius, jie išmoksta pompastiškos metaforų kalbos, t. y. preliudijos į *darbų kraitį*, *laimėjimų derlių*, *įsiliejimą į kolektyvą* (243) ir t. t. Mokykloje prasideda tas miglotumas (241), kuris baigiasi tuo, kad tūlas intelligentas, kalbėdamas apie gerai jam žinomus dalykus, pavyzdžiui, apie savo darbą, tesugeba pasakyti: *kažkas... kažkur... kažkaip... kame, pagrinde* ir pan.

Apskritai šnekamojoje bendrinėje kalboje dar pilna šiukslių. Turiu galvoje tas jos vartojimo vietas, kur ji turėtų būti be prie-kaištų — televiziją ir teatrą. Ypač apmaudu, kai darkytos kalbos

turi klausytis vaikai (262, 267, 279). Televizijos laidos „Mano pasauly“ vedėjai, stengdamiesi būti nuoširdūs ir mėgindami „nusileisti į vaikų lygi“, pasijunta lyg namie, kur gali šnekėti ką nori ir kaip nori. Gal laidos redaktoriai galėtų juos pamokytis taisyklingos lietuvių kalbos?

Aktoriai labai nemégsta, kai juos kritikuoja dėl kalbos — tokio menkučio, dėmesio neverto vaidybos komponento (455). Taisyklinga kalba, atseit, jiems tik trukdanti kurti. Tokie teisinimaisi rodo dviasios tingumą, savigarbos stoką ir pagaliau gimtosios kalbos negerbimą. Gal, vaidindamas šiuolaikinį jaunuolių aktorių gali ir laisviau „pažiūrėti“ į kalbą, bet jei Astrovas ima kalbėti Kauno turgaus žargonu — nebežinai, ką ir manyti. Nebent tai režisieriaus sumanymas? Argi šis teatras — ypač tiems, kurie ne itin moka lietuvių kalbą ar kas klausosi sinchroninio vertimo,— novatoriškumo ir nacionalinės kultūros puoselėtojo pavyzdys?

* * *

Baigiant šią apžvalgą, reikia pasidžiaugti, kad straipsniai darosi geriau argumentuoti, juose mažiau abstrakčių „taip negerai“, „o taip nesakome“ ir pan. Džiugina ir rajonų laikraščių kalbos entuziastai. Paskelbta nemaža straipsnelių apie pavardžių kilmę. Daugiausia tai atsakymai į skaitojo laiškus. Galbūt kai kam nuo pavardės kilmės aiškinimosi prasidės domėjimasis gimtaja kalba?

P. S. Jono Klimavičiaus prašymu, pataisome jo straipsnio (269) paskutinės pastraipos korektūrą. Priešpaskutinį sakinį reikia skaityti taip: „Bet visai galima, kad kai kam jie yra ne žargoninės miesčionių kalbos padaras, o mena kiek pasikeitusius (*kiaulienos taukai iš kiaulieni taukai*) arba ir visai nepakitusius (*kiauliena mësa*) tolimos senovės brangius reliktus“.

Rita Šepetytė

MAŽOSIOS RECENZIJOS

A. Zurbas. *Molžemis* // Pergalė. 1986. Nr. 1. P. 13—61; Nr. 2. P. 16—64; Nr. 3. P. 14—63.

Vaizdingai rašyti dabar jau moka ne tik vyresniosios kartos, bet ir patys jauniausi rašytojai. Tik blogai, kad kartais vaizdingumu jie dangsto savo minčių, keliamų problemų skurdumą.

Naujausias Algimanto Zurbos romanas „Molžemis“ skirtas iš esmės kaimo žmonių gyvenimui. Prasideda jis vieno iš pagrindinių veikėjų kelione į malūną ir pačia mole. Romano pradžia, tiesa, nesudomina svarbiais klausimais, bet priverčia išklausyti į kalbą, jeigu ne gérētis, tai bent tolerantiškai žiūrėti į auto-

riaus beriamą vaizdingumą. Išiklausykime, kaip lyginamas senasis ir dabartinis malūnas:

Anksčiau girdėdavosi (=būdavo girdéti, girdėdavai), kaip braškėdami sukasi sparnai, pačiame malūno pakraštyste aimanuoja krumpliaračiai. Kai pūstelėdavo stipresnis vėjas, atrodydavo, išiterpti, sunerimsta visas akmeninis galūnias, ir jo tvarkytojas šokdavo sukti kepurę šonan, kad sustiprię gūsiai ne taip draskytų sparnus, kitqsyk prireikdavo ir drobes nuo jų nuimti ar stabdi ijjungti. Dabar — nieko, dūzgia motoriukas, ir viskas.

Dūzgia motoriukas, netrukus atriš jau tavo maišą, suvers į pamažėle jundančią kašę (=dežę), šlepėtis žemyn tuščia,— kabink, lauk miltų pūgos (Skolinių kāšę, plg.: blr. koš, be kitų reikšmių, turi ir reikšmę „dežė grūdams pilti į girtas“ vok. Mühlentrichter.)

Kad ir labai lauktum molės epizodo kokios svarės prasmės, tarkim, tokios, kaip Vaizganto orės prasmės, vis dėlto jos nesulauxsi. Viskas malėjams baigiasi banaliai: molės ir Vytautinių proga Pakyla keturios stiklinės, putos nuabalina lūpas, jų prisigeria Stégerio ūsai. Gerokai ištroško malūne. Paskui pastaato tuščius stiklus, nuščiuva alkunėmis spaudžia stalą.

Ne visus sužavės ir vienas iš pagrindinių veikėjų Vytaras, apimtas visutinio lakstymo įkarščio, iklimpę į alkoholio balą, susipainiojęs, tačiau jam prieš akis išklyantis téviškės vaizdas, piešiamas autorius, privers stabtelėti ne vieną skaitytoja. Nemaža liaudies kalbos elementų ir intonacijų yra rėksnės Grasildos kalboje.

Trumpai tariant, „Molžemio“ kalbą būtų galima laikyti visai pavyzdinga (tiesa, vietomis gal per daug dirbtinai vaizdinga), jei joje nebūtu iš inžinierių ir technikų kalbos šiukšlyną ištrauktų žodžių, vartojamų autorinėje kalboje ir keliančių tik šypseną. Iš tokų minėtinas placiai pagarsėjus žargonizmas *išjungėjas*, pvz.: *Pagaliau pliaukšteli išjungėjas, išnyksta pro durų apačią lindęs šviesos ruožas*. Turint galvoje, kad *išjungėjas*, plg.: *pjovėjas, kirtėjas* ir kt., bendrinėje kalboje reiškia tik asmenį, o ne irankį ar prietaisą, plg.: *pjautuvas, kirtiklis* ir kt., cituotajį sakinį būtina tikslinti: *Anapus durū, prie sienos, stovi elegantiškas elektros išjungėjas: jis pliaukšteli liežuviu (ar delnais), išnyksta pro durų apačią lindęs šviesos ruožas*. Liudnia tik, kad nepaaiškinama, kur galima pasisamdyti tokį *išjungėją* ir kiek jam reikėtų mokėti algos. Tačiau, antra vertus, turint galvoj, kad šitoks *išjungėjas* galėtų suryti šeimos biudžeto nemaža dalį, ekonomiškesnis atrodė paprastas prietaisėlis, vadinas *jungikliu* ir kainuojančius keliausdešimt kapeikų. Todėl, gerbiamieji skaitytojai, nepasiduokite romano įtaigai, neieškokite *išjungėjo!* Pirkite ūkinį prekių parduočiųje parasciausią *jungiklį!*

Nepasitikėjimą kelia ir „Molžemyje“ rekomenduojamas *mazutu kūrenamas apšildymo katilas* jau vien dėl to, kad net drąsiausiose mūsų inžinieriu svajoniše namų šildymo iš išorės (arba apšildymo) nebuvo. Na, jeigu jau sukurtas tokis technikos stebuklas, reikėjo romane ir aprašyti jo veikimo principą. Tik, matyt, pats autorius nesupranta jo veikimo, nes tą *apšildymo katilą* pakabina ne virš namo stogo, kaip reikalauja prietaiso pavadinimas, o pastato ji priestate *prie tvarkingo tvartuko ir daržinaitės*. J...J ten Kutru viskas: ir lauko virtuvė, ir mazutu kūrenamas apšildymo katilas. Tiki kaip tas *apšildymo katilas*, būdamas priestate, t. y. pastato viduje, gali apšildyti namą? Cia taip ir nori sušuki: Gerbiamieji namų savininkai, jeigu norite, kad šilta būtų jūsų kieme ar net ant namo stogo, virš namų statykite *apšildymo katilus*, o jeigu norite, kad šilta būtų kambariuose, kokiamė priestate ar pačiamė name, statykite *šildymo katilus!*

Jeigu ateityje dar spartesniais tempais į autoriaus kalbą veršis inžinierijų žargonas, prozos kūriniuose vietoj skeleto sulauksimė nešančių konstrukcijų, vietoj pasirinkti žmoną — užsiduoti žmoną, vietoj bučiuoti — padengti bučiniai ir t. t.